

Prepotència i correlació de forces

Cada setmana ens proporciona una nova anècdota, una història exemplar, un episodi truculent. Cada setmana rebem nous senyals, redundants, que posen al descobert la insolvència democràtica de l'Estat. Aquesta vegada, entre altres amenitats, la Fiscalia General de l'Estat ha castigat l'escrúpol democràtic del fiscal en cap de Catalunya. El to prudent de Rodríguez Sol i el seu comentari respectuós sobre la reivindicació d'una consulta democràtica han estat avaluats com un símptoma de feblesa inacceptable. La resposta disciplinària ha estat immediata, com si es tractés d'una traïció. I, mentre el franquisme postfranquista va apropiant-se de tots els tentacles de l'Estat, el PSOE –refugi hipotètic d'espanyols federalistes que no creuen en el dret a decidir–, vençut i esporuguit, no vol, no sap o no gosa dir ni piu. Res a dir, res a decidir.

La prepotència que caracteritza el comportament de molts alts càrrecs de l'Estat en relació al procés sobiranista català és un símptoma significatiu de la posició predominant a Madrid sobre aquesta qüestió. Ens informa, d'entrada, de qui marca el ritme en l'espanyolisme militant i de qui ha imposat la seva visió en el complex espai nacional espanyol. Malgrat el parèntesi polític dels governs de Zapatero, l'hegemonia de la concepció d'espanyolitat plantejada pel PP es remunta als anys del desplaçament de González per Aznar. Si exceptuem les posicions testimonials o molt minoritàries, no hi ha cap altra concepció d'Espanya que l'enarborada pel PP. El PSOE, al començament de la Transició, havia arribat a formular, tímidament, un esbós de proposta pròpia. Però aviat hi va renunciar. Paradoxalment, el PSC ha estat l'últim reducte devot d'aquella incipient idea d'una altra mena d'Espanya; al

JOAN M. TRESSERRAS

COMUNICÒLEG, UAB

preu de no ser capaç de formular cap proposta de Catalunya que no quedés subordinada a aquella extinta prefiguració.

Però resulta més interessant interpretar la simptomatologia que comentem en relació al contenciós obert entre l'espanyolisme monolític i el catalanisme sobiranista. Què ens indica aquesta prepotència habitual en els òrgans de l'Estat a l'hora d'intervenir en la "qüestió catalana"? Ens indica que, passat el primer desconcert i assumit el problema, els cercles polítics de la Cort madrilenya estan convençuts de tenir el control de la situació. Ells tenen l'Estat i el catalanisme no. Ells tenen el control de la legalitat i de tots els instruments jurídics i polítics que la poden interpretar i executar. Ells tenen el control dels recursos econòmics, inclosos els catalans, i els instruments per recaptar-los i administrar-los a voluntat. El catalanisme no. Si el setge polític, legal i econòmic no fos suficient, compten amb la supremacia cultural i comunicativa de les indústries i

Els cercles polítics de la Cort madrilenya estan convençuts que tenen el control. Ells tenen l'Estat i el catalanisme no

mitjans espanyols a Catalunya. Per una part significativa de la població catalana –i d'alguns mitjans d'aquí–, el sistema català d'informació, opinió pública i cultura funciona com un simple subsistema de l'espanyol. A la gran capacitat de distorsió i amenaça d'aquest potent conglomerat mediàtic hi podem afegir encara factors com el paper dissuasori que poden arribar a tenir l'exèrcit, la policia o els serveis d'intel·ligència. O la capacitat de pressió diplomàtica de l'Estat sobre els altres estats europeus i els organismes i institucions internacionals.

Es tracta realment d'una força terrible. Es comprèn, doncs, que els seus administradors se sentin imbatibles, optin per mostrar-se inflexibles i exhibeixin musculatura sense cap inhibició. Sens dubte, el catalanisme sobiranista no disposa de forces convencionals equiparables. Des d'aquesta perspectiva, el contenciós sembla molt desigual. Però...

Però el sobiranisme disposa d'altres capacitats i energies que poden ser activades i poden decantar el procés a favor seu. El catalanisme sobiranista pot fer encara més evident el seu caràcter transformador positiu, popular, social i democràtic. Pot accentuar la seva condició de força regeneradora, modernitzadora. Pot exigir als seus representants prou fermesa nacional i prou compromís social per superar la crisi. L'entossudiment de l'Estat a negar qualsevol cobertura legal al dret a decidir deixa tot l'espai de la legitimitat democràtica al seu adversari, el catalanisme. En aquestes condicions, el sobiranisme pot buscar complicitats molt més enllà de les pròpies files, i atreure tota la gent demòcrata disposada a participar sense por en allò que Jean-Paul Sartre descrivia com l'eixamplament de camp del que és políticament possible.